

## ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 1 sierpnia 1936 r.

**w sprawie przepisów miejscowych o zaopatrywaniu ludności w wodę oraz o usuwaniu nieczystości i wód opadowych w mieście stoł. Warszawie.**

Na podstawie art. 408 pkt. 14, art. 410 pkt. 9, 12 i art. 415 pkt. a rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663) i ustawą z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 405), na wniosek Zarządu Miejskiego miasta stoł. Warszawy z dnia 23 lutego 1936 r. Nr. 10231/Wod/0, oparty na uchwale Tymczasowego Kolegium Zarządu Miejskiego z dnia 21 grudnia 1935 r. i z dnia 12 lutego 1936 r. zarządzam, co następuje:

### I. POSTANOWIENIA OGÓLNE.

#### A. Urządzenia wodociągowe.

##### **Obowiązek połączenia nieruchomości z wodociągiem miejskim.**

##### **§ 1.**

(1) Nieruchomości zabudowane budynkami, przeznaczonymi na pobyt ludzi lub na stajnie, obory, chlewy i garaże, lub przeznaczonymi na przetwórstwo produktów spożywczych, z wyjątkiem nieruchomości państwowych, przylegające do ulic lub placów, na których w chwili wejścia w życie przepisów niniejszych znajduje się wodociąg miejski, powinny być zaopatrzone przez właścicieli w domowe urządzenia wodociągowe i połączone z wodociągiem miejskim w terminie, który oznaczy Zarząd Miejski, nie krótszym jednak niż 1 rok i nie dłuższym niż lat pięć od daty wejścia w życie niniejszych przepisów.

(2) Nieruchomości określone w ustępie (1), przylegające do ulic lub placów, na których nie ma wodociągu miejskiego w chwili wejścia w życie przepisów niniejszych, powinny być zaopatrzone przez właścicieli w domowe urządzenia wodociągowe i połączone z wodociągiem miejskim w terminie, który oznaczy Zarząd Miejski, nie krótszym jednak niż 1 rok i nie dłuższym niż lat 5 od daty otwarcia wodociągu miejskiego na danej ulicy lub placu.

(3) W razie nadbudowy, powiększenia lub przebudowy budynków, o których mowa w ustępie (1) lub (2), na nieruchomościach położonych przy ulicy lub placu, na którym znajduje się wodociąg miejski, nieruchomości takie w każdym razie powinny być zaopatrzone w domowe urządzenia wodociągowe i połączone z wodociągiem miejskim przed oddaniem do użytku części budynków nadbudowanej, powiększonej lub przebudowanej.

##### **§ 2.**

(1) Nieruchomości niezabudowane budynkami, określonymi w § 1, w chwili otwarcia wodociągu: miejskiego na odcinek ulicy lub placu, powinny być zaopatrzone w domowe urządzenia wodociągowe i połączone z wodociągiem miejskim po ich zabudowaniu przed oddaniem budynków do użytku.

(2) Przepisy § 1, jako też przepisy ustępu pierwszego niniejszego paragrafu, nie wprowadzają przymusu pobierania wody dla celów technicznych i przemysłowych. Przepisy te nie mają również zastosowania do nieruchomości, zaopatrzonych z własnych urządzeń w wodę, zdatną do picia, wybudowanych przed otwarciem wodociągu miejskiego na odcinek ulicy lub placu — o ile właściciel nieruchomości udowodni, że urządzenia te stale i pewnie dostarczają wodę zdatną do picia. W razie stwierdzenia, że własne urządzenia wodociągowe przestały odpowiadać wyżej wymienionym warunkom, Zarząd Miejski może zażądać przyłączenia w określonym terminie nieruchomości do wodociągu miejskiego.

##### **§ 3.**

O czasie otwarcia wodociągu miejskiego na danej ulicy lub placu właściciele odnosnych nieruchomości powinni być zawiadomieni bądź w drodze doręczenia pisemnych zawiadomień, bądź w drodze wywieszenia obwieszczenia na odcinek ulicy lub placu na przeciąg co najmniej 2 tygodni.

##### **§ 4.**

W razie niezastosowania się właściciela nieruchomości do przepisów § 1 i 2, Zarząd Miejski ma prawo połączyć tę nieruchomość z wodociągiem miejskim i urządzić na niej jeden lub w razie potrzeby kilka punktów odbiorczych wody (zdrojów) na koszt właściciela w trybie postępowania przymusowego w administracji.

##### **Połączenie domowych urządzeń wodociągowych z wodociągiem miejskim.**

##### **§ 5.**

(1) Połączenia domowych urządzeń wodociągowych z wodociągiem miejskim na przestrzeni od zaworu głównego za wodomierzem lub niejsem przeznaczonym na jego umieszczenie do rurociągu ulicznego wykona Zarząd Miejski na koszt właściciela nieruchomości.

(2) Właściciel nieruchomości przed rozpoczęciem robót powinien wpłacić do kasy miejskiej potrzebną na ten cel zaliczkę w wysokości określonej przez Zarząd Miejski. Ostateczne uregulowanie należności z tego tytułu powinno nastąpić po wykonaniu połączenia przez Zarząd Miejski.

(3) Połączenia te na przestrzeni od zaworu głównego do rurociągu ulicznego stanowią własność gminy i będą na jej koszt utrzymywane. Jeżeli jednak uszkodzenie lub nieprawidłowe działanie tych połączeń powstało wskutek niewłaściwego korzystania z domowych urządzeń wodociągowych lub niewłaściwego utrzymywania tych urządzeń, koszt naprawy lub zamiany uszkodzonego względnie nieprawidłowo działającego urządzenia ponosi właściciel nieruchomości. Z tytułu szkód i strat, mogących powstać dla właściciela nieruchomości w związku z naprawą odcinka przewodu wodociągowego pomiędzy granicą nieruchomości

ści a zaworem głównym, właściciel nieruchomości nie może rościć żadnych pretensyj do Gminy.

##### **§ 6.**

(1) Wszelkie urządzenia wodociągowe, zabudowane pod poziomem ulic i placów, stanowią własność Gminy.

(2) Wszelkie odgałęzienia od połączeń przed wodomierzem są zabronione.

##### **§ 7.**

(1) Każda nieruchomość ma być połączona z wodociągiem miejskim oddzielnie tak, aby urządzenia wodociągowe nieruchomości stanowiły odrębną całość.

(2) W razie, gdy nieruchomość ma być podzielona na kilka części, takie oddzielne urządzenie wodociągowe powinno być zaprowadzone, o ile jest to technicznie możliwe, w każdej części nieruchomości.

(3) Połączenie nieruchomości z wodociągiem miejskim za pośrednictwem bocznych odnóg, przez inną nieruchomość już połączoną, może nastąpić jedynie w przypadkach zasługujących na uwzględnienie, po uzyskaniu zezwolenia Zarządu Miejskiego i na warunkach ustalonych przez Zarząd Miejski.

##### **Odroczenie terminu wykonania domowych urządzeń wodociągowych.**

##### **§ 8.**

(1) W przypadkach zasługujących na uwzględnienie Zarząd Miejski może wyjątkowo odroczyć termin wykonania domowych urządzeń wodociągowych, ustalony na podstawie § 1 i 2. Z ustaniem powodu zwolnienia od tego obowiązku zwolnienie traci swą ważność.

(2) Koloniom robotniczym i właścicielom domów skromnie wyposażonych, domów o małych mieszkaniach oraz domów o charakterze wiejskim lub prowizorycznym Zarząd Miejski może zezwolić, do czasu zmiany charakteru zabudowania, na urządzenie ich kosztem w obrębie nieruchomości źródeł wodociągowych, zasilanych z wodociągu miejskiego, — zamiast zwykłych domowych urządzeń wodociągowych.

##### **Zmiana właściciela nieruchomości.**

##### **§ 9.**

Nowonabywca nieruchomości połączonej z wodociągiem miejskim powinien zawiadomić niezwłocznie Zarząd Miejski o przejściu nieruchomości na jego własność.

##### **Specjalne urządzenia.**

##### **§ 10.**

(1) W przypadkach, gdy ciśnienie wodociągu miejskiego jest nie wystarczające dla podawania wody na najwyższe piętra wysokich lub wysoko położonych budynków, właściciel nieruchomości jest obowiązany zastosować odpowiednie urządzenia, zabezpieczające potrzebne ciśnienie wodociągowe.

(2) Dla celów przeciwpożarowych w nieruchomościach mogą być na żądanie i koszt właściciela urządzone tryskacze automatyczne na warunkach ustalonych przez Zarząd Miejski.

(3) Na żądanie właściciela nieruchomości i na jego koszt Zarząd Miejski urządzi na ulicy zawory do polewania, zasilane wodą z sieci domowej. Naprawa lub zmiana uszkodzonych zaworów na nowe dokonywana będzie przez Zarząd Miejski na koszt właściciela nieruchomości.

(4) Zarząd Miejski ma prawo przenieść na inne miejsce, po linii prostopadłej do linii frontu, urządzone już zawory; koszty robót w tym przypadku obciążają całkowicie Zarząd Miejski.

## Sporządzanie projektu i wykonanie wodociągów urzędów domowych.

### § 11.

(1) Właściciel nieruchomości, zamierzający wykonać urządzenie wodociągowe i połączyć je z wodociągiem miejskim, powinien zwrócić się do Zarządu Miejskiego o udzielenie danych technicznych, potrzebnych do sporządzenia projektu wodociągowego.

(2) Dane te Zarząd Miejski powinien udzielić w terminie nie dłuższym, niż 2 tygodnie.

### § 12.

Po przystąpieniu do wykonania robót należy je prowadzić bez przerwy aż do zupełnego wykonania.

## Wykonywanie robót przy budowie wodociągu domowego.

### § 13.

(1) Domowe urządzenia wodociągowe powinny być wykonane przez osoby, posiadające odpowiednie uprawnienia stosownie do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) wraz z późniejszymi zmianami.

## Otwarcie dopływu wody do wodociągów domowych.

### § 14.

(1) Otwarcie dopływu wody z wodociągu miejskiego po wykonaniu domowych urządzeń wodociągowych może nastąpić dopiero po sprawdzeniu przez Zarząd Miejski należytego wykonania wodociągu domowego, przeprowadzeniu próby na ciśnienie do wysokości 8 atmosfer i udzieleniu pozwolenia na użytkowanie.

(2) Sprawdzenie wykonania wodociągu domowego i przeprowadzenie próby na ciśnienie oraz wydanie orzeczenia w przedmiocie użytkowania powinno nastąpić w ciągu 15 dni od daty zgłoszenia próby o sprawdzenie wodociągu.

## Istniejące domowe urządzenia wodociągowe.

### § 15.

(1) Urządzenia wodociągowe, wykonane na nieruchomościach przed wejściem w życie niniejszych przepisów, mogą być przyłączone do miejskiego wodociągu, o ile zadawałoby wytrzymałość próbie ciśnienia na 8 atmosfer i o ile przez Zarząd Miejski stwierdzonem zostanie, że nie wykazują zbyt znacznych odchyleń technicznych od niniejszych przepisów.

(2) Zarząd Miejski może zarządzić zasypanie istniejących studzien, o ile zostanie ustalone, że studnie te mogą szkodliwie oddziaływać na zdrowie ludzkie.

## Utrzymywanie domowej instalacji wodociągowej.

### § 16.

(1) Właściciel nieruchomości obowiązany jest utrzymywać instalację wodociągową w zupełnym porządku i odpowiada za każde zewnętrzne uszkodzenie wodomierza i przewodów łączących oraz za ich uszkodzenia z powodu zamarznięcia. Wszelkie uszkodzenia instalacji właściciel powinien niezwłocznie naprawić, a o każdym zauważonym uszkodzeniu wodomierza niezwłocznie zawiadomić Zarząd Miejski oraz pokryć koszty jego naprawy, o ile zostanie stwierdzone, że uszkodzenie wodomierza powstało z winy lub braku dozoru ze strony właściciela nieruchomości.

(2) Wykonywanie wszelkich robót na połączeniu z wodociągiem miejskim od wentyla spustowego z wodomierzem włącznie należy do Zarządu Miejskiego.

## Wstrzymanie dopływu wody do nieruchomości.

### § 17.

(1) Zarząd Miejski może zarządzić, poza przypadkami przewidzianymi w przepisach szczególnych, wstrzymanie dopływu wody do wodociągów domowych w następujących przypadkach:

- 1) w razie stwierdzenia w instalacji domowej braków grozących niebezpieczeństwem dla życia i mienia;
  - 2) w razie stwierdzenia, że woda w wodociągu jest zanieczyszczona w sposób dla zdrowia szkodliwy;
  - 3) w razie pożaru i potrzeby zwiększenia dopływu wody do hydrantów pożarnych.
- (2) Wstrzymanie dopływu wody trwać będzie tak długo, dopóki powyżej wskazane powody nie ustaną.

(3) W razie nieusunięcia przez właściciela nieruchomości braków w instalacji, określonych wyżej w punkcie 1, w terminie wyznaczonym przez Zarząd Miejski, ten ostatni może je usunąć na koszt właściciela.

## Przerwy w dostarczaniu wody.

### § 18.

(1) Przerwy w dostarczaniu wody, wywołane przez siłę wyższą, jako też wskutek robót, wykonywanych przez Zarząd Miejski w celach rozszerzenia lub naprawy miejskiego wodociągu, albo też spowodowane przyczynami, wskazanymi w § 17, nie mogą być podstawą do żądania odszkodowania przez właścicieli nieruchomości.

(2) O zamierzonej przerwie zainteresowani powinni być możliwie na czas zawiadamiani.

## Kontrola domowych urządzeń wodociągowych.

### § 19.

W celu kontroli domowych urządzeń wodociągowych upoważnieni pracownicy Zarządu Miejskiego mają prawo wolnego wstępu pomiędzy godziną 8 a 18 do wszystkich pomieszczeń, w których znajdują się części instalacji domowej, a gdy zwłoka może spowodować niebezpieczeństwo, również od godziny 18 do godziny 8.

## Oplaty za korzystanie i za prawo korzystania z wodociągu miejskiego.

### § 20.

(1) Za wodę zużytą na nieruchomościach, połączonych z wodociągiem miejskim, Zarząd Miejski pobiera opłatę według taryfy na podstawie wskazań wodomierza.

(2) Za prawo korzystania z wodociągu miejskiego na nieruchomościach, które powinny być połączone z tym wodociągiem w myśl § 1 i 2 przepisów niniejszych, a przylegają do ulic lub placów, na których został zbudowany wodociąg miejski, Zarząd Miejski pobiera opłatę ryczałtową w/g taryfy (§ 99).

(3) Oplaty, wymienione w ustępie (2), będą pobierane od właścicieli nieruchomości określonych w § 1 od początku czwartego miesiąca, licząc od daty wejścia w życie przepisów niniejszych, o ile wodociąg miejski został zbudowany przed wejściem w życie tych przepisów, i od daty otwarcia wodociągu miejskiego na danej ulicy lub placu, o ile wodociąg miejski został zbudowany po wejściu w życie tych przepisów. Od właścicieli nieruchomości określonych w § 2 opłaty powyższe pobierane będą od dnia oddania nieruchomości do użytku.

(4) Oplaty za prawo korzystania z wodociągu miejskiego pobierane będą do czasu połączenia nieruchomości z wodociągiem miejskim.

(5) Odroczenie właścicielowi nieruchomości obowiązku połączenia nieruchomości z wodociągiem miejskim (§ 8) nie zwalnia go od obowiązku uiszczania opłat wodociągowych za prawo korzystania z wodociągu miejskiego (§ 99).

### § 21.

(1) Oplaty będą pobierane na podstawie wezwań płatniczych, sporządzanych 12 razy do roku w odstępach od 25 do 40 dni (okresy obrotowe). W przypadku uszkodzenia wodomierza, zalania piwnicy, lub innych przeszkód Zarządowi Miejskiemu przysługujące prawo pobrania zaliczki w wysokości sumy rachunku z okresu poprzedniego. Po usunięciu przeszkody będzie sporządzane właściwe wezwanie płatnicze.

(2) Przy odczytywaniu wodomierza może być obecny właściciel nieruchomości, jego pełnomocnik, członekowie rodziny lub dozorca domu. Właściciel nieruchomości obowiązany jest otworzyć studzienkę wodomierzową względnie pomieszczenie, w którym wodomierz się znajduje, oraz umożliwić odczytanie wodomierza.

(3) Gdyby z powodu braku dostępu do wodomierza upoważniony pracownik Zarządu Miejskiego dwukrotnie z rzędu nie mógł odczytać wodomierza, koszty trzeciego i następnych zgłoszeń ponosi właściciel nieruchomości w/g taryfy pod warunkiem, że o terminie tych zgłoszeń zostanie zawiadomiona jedna z osób wymienionych w ustępie (2) niniejszego paragrafu.

(4) Plomby przy wodomierzach mogą być zdejmowane tylko przez pracowników Zarządu Miejskiego, którzy na żądanie właściciela nieruchomości powinni okazać odpowiednie upoważnienie.

### § 22.

Za prawo korzystania ze wspólnych źródeł (§ 8) właściciele nieruchomości, na których żądanie i koszt źródła te zostały zbudowane, uiszczają opłatę w/g taryfy.

### § 23.

(1) Zarząd Miejski w razie wątpliwości co do prawidłowego działania wodomierza może poddać go sprawdzeniu.

(2) Właściciel nieruchomości może również, w razie wątpliwości co do prawidłowego działania

wodomierza, zażądać na piśmie sprawdzenia wodomierza, wpłacając do kasy Zarządu Miejskiego na koszty badania kwotę, ustaloną w taryfie. W przypadku, gdy wodomierz wykazuje błędy dopuszczalne w granicach ustalonych przez Główny Urząd Miar, koszt tego sprawdzenia ponosi właściciel nieruchomości, o ile na jego żądanie wodomierz został poddany sprawdzeniu. W razie zaś przekroczenia tych granic, koszt sprawdzenia ponosi Zarząd Miejski, przyczem w tym przypadku w następnym okresie obrotowym potrąca się z rachunku sumę, wpłaconą na koszty sprawdzenia wodomierza.

(3) O terminie sprawdzenia wodomierza Zarząd Miejski powinien powiadomić właściciela nieruchomości na trzy dni przed tym sprawdzeniem.

### § 24.

(1) Jeżeli przy sprawdzaniu wodomierza okaże się, że wodomierz nie działa, to ilość wody zużyta w okresie obliczania, t. j. w ostatnim okresie obrotowym przed datą zawiadomienia o niedziałaniu wodomierza, złożonego przez właściciela nieruchomości lub służbę miejską, a także w okresach następnych do czasu wstawienia nowego wodomierza, będzie obliczana na podstawie przeciętnego zużycia wody na dobę w danej nieruchomości.

(2) Przeciętne zużycie wody w danej nieruchomości w tych okresach będzie obliczone na podstawie wykazanego przez wodomierz zużycia wody w ostatnim okresie obrotowym, poprzedzającym okres obliczania oraz w okresie następnym po zainstalowaniu nowego wodomierza.

(3) O ile w okresie, poprzedzającym okres obliczania, nie było zużycia wody w danej nieruchomości, obliczenie przeciętnej będzie dokonane tylko na podstawie wykazanego zużycia wody w okresie następnym po zainstalowaniu nowego wodomierza.

(4) W wyjątkowych przypadkach Zarząd Miejski może przyjąć za podstawę do obliczenia przeciętnej zużycia wody odpowiednie okresy obrotowe z roku poprzedniego.

(5) Jeżeli przy sprawdzaniu wodomierza nie stwierdzono jego niedziałania, stwierdzono natomiast przy badaniu mechanizmu wewnętrznego uszkodzenie, zużycie wody będzie obliczone, jak przy niedziałaniu wodomierza.

(6) Jeżeli przy sprawdzaniu wodomierza zostanie ustalone, że wodomierz wykazywał większe lub mniejsze zużycie wody, przekraczające błędy ustalone przez Główny Urząd Miar, dające się ustalić procentowo, to ilość wody za okres obliczenia zostanie odpowiednio skorygowana przez doliczenie lub potrącenie w następnym okresie obrotowym kosztu wody błędnie wykazanej bądź niewykazanej przez wodomierz.

### § 25.

(1) Oplaty wodociągowe i inne należności powstałe przy stosowaniu niniejszych przepisów powinny być uregulowane w ciągu dni 14 od daty doręczenia rachunku.

(2) Oplaty należne za czynności Zarządu Miejskiego połączone z udzieleniem pozwolenia uiszczą się przed dokonaniem tych czynności.

(3) Oplaty nieuiszczone w terminie będą ściągane w/g przepisów, dotyczących ściągania samostnych danin komunalnych należnych od nieruchomości.

## B. Urządzenia kanalizacyjne.

## Obowiązek połączenia nieruchomości z kanalizacją miejską.

### § 26.

(1) Nieruchomości zabudowane budynkami, przeznaczonymi na pobyt ludzi lub na stajnie, obory, chlewy i garaże, lub przeznaczonymi na przetwórstwo produktów spożywczych, z wyjątkiem nieruchomości państwowych, przylegające do ulic lub placów, na których w chwili wejścia w życie przepisów niniejszych znajduje się kanał miejski, powinny być zaopatrzone przez właścicieli w domowe urządzenia kanalizacyjne i połączone z kanałem miejskim w terminie, który oznaczy Zarząd Miejski, nie krótszym jednak niż 1 rok i nie dłuższym niż lat 5 od daty wejścia w życie niniejszych przepisów.

(2) Nieruchomości określone w ustępie (1), przylegające do ulic lub placów, na których nie ma kanału miejskiego w chwili wejścia w życie przepisów niniejszych, powinny być zaopatrzone przez właścicieli w domowe urządzenia kanalizacyjne i połączone z kanałem miejskim w terminie, który oznaczy Zarząd Miejski, nie krótszym jednak niż 1 rok i nie dłuższym niż lat 5 od daty otwarcia kanału miejskiego na danej ulicy lub placu.

(3) W razie nadbudowy, powiększenia lub przebudowy budynków, o których mowa w ustępie 1-y i 2-im, na nieruchomościach położonych przy ulicy lub placu, na którym znajduje się

kanal miejski, nieruchomości takie w każdym razie powinny być zaopatrzone w domowe urządzenia kanalizacyjne i połączone z kanałem miejskim przed oddaniem do użytku części budynków nadbudowanej, powiększonej lub przebudowanej.

## § 27.

(1) Nieruchomości niezabudowane w chwili otwarcia kanału miejskiego na odcinek ulicy lub placu budynkami, określonymi w § 26, powinny być zaopatrzone w domowe urządzenia kanalizacyjne i połączone z kanałem miejskim po ich zabudowaniu przed oddaniem budynków do użytku.

(2) Przepisy § 26 jako też przepisy ustępu pierwszego niniejszego paragrafu nie mają zastosowania do zakładów przemysłowych tudzież do grup budynków, jak np. kolonie robotnicze, gdy te zakłady lub grupy budynków posiadają urządzenia kanalizacyjne, wybudowane przed otwarciem kanału na odcinek ulicy lub placu, a działające w sposób uznany przez Zarząd Miejski za właściwy. W razie stwierdzenia, że własne urządzenia kanalizacyjne przestały działać właściwie, Zarząd Miejski może zażądać przyłączenia nieruchomości w określonym terminie do kanału miejskiego.

## § 28.

(1) Zarząd Miejski może zażądać wykonania w wyznaczonym okresie połączenia z kanałem ulicznym ścieków z nieruchomości niezabudowanej budynkami, o których mowa w § 26, o ile to będzie uznane za konieczne ze względów zdrowotnych.

## § 29.

O czasie otwarcia kanału miejskiego na danej ulicy lub placu właściciele odnośnych nieruchomości powinni być zawiadomieni bądź w drodze doręczenia pisemnych zawiadomień, bądź w drodze wywieszenia obwieszczenia na odcinek ulicy lub placu na przeciąg co najmniej 2 tygodni.

## § 30.

W razie niezastosowania się właściciela nieruchomości do § 26, 27 i 28 niniejszych przepisów, Zarząd Miejski ma prawo połączyć tę nieruchomość z kanałem miejskim w trybie postępowania przymusowego w administracji.

### Połączenie domowych urządzeń kanalizacyjnych z kanałami miejskimi.

## § 31.

(1) Przyłączenie domowych urządzeń kanalizacyjnych wykonana Zarząd Miejski na koszt właściciela nieruchomości przez wybudowanie przykanalika od granicy nieruchomości do kanału ulicznego.

(2) Właściciel nieruchomości przed rozpoczęciem robót powinien wpłacić do kasy miejskiej potrzebną na ten cel zaliczkę w wysokości, określonej przez Zarząd Miejski. Ostateczne uregulowanie należności z tego tytułu powinno nastąpić po wykonaniu połączenia przez Zarząd Miejski.

(3) Przykanalik ten stanowi własność gminy i będzie na jej koszt utrzymywany. Jeżeli jednak uszkodzenie lub nieprawidłowe działanie przykanalika powstało wskutek niewłaściwego korzystania z domowych urządzeń kanalizacyjnych lub niewłaściwego utrzymywania tych urządzeń, koszt naprawy lub zamiany uszkodzonego względnie nieprawidłowo działającego przykanalika ponosi właściciel nieruchomości. Z tytułu szkód i strat, mogących powstać dla właściciela nieruchomości w związku z naprawą przykanalika, właściciel nieruchomości nie może rościć żadnych pretensyj do Gminy.

## § 32.

Wszystkie urządzenia kanalizacyjne, zbudowane pod poziomem ulic i placów, stanowią własność Gminy.

### Odroczenie terminu wykonania domowych urządzeń kanalizacyjnych.

## § 33.

(1) W przypadkach, gdyby warunki lokalne uniemożliwiały skanalizowanie nieruchomości lub gdyby koszt tego skanalizowania był zbyt wysoki w stosunku do wartości nieruchomości, usuwanie zaś wód opadowych i ściekowych byłoby należyście zabezpieczone w inny sposób, Zarząd Miejski może odroczyć w drodze wyjątku termin wykonania domowych urządzeń kanalizacyjnych, ustalony na podstawie § 26, względnie przewidziany w § 27.

(2) Z ustaniem powodu odroczenia traci on moc obowiązującą.

### Zmiana właściciela nieruchomości.

## § 34.

Nowonabywca nieruchomości, połączonej z kanałem miejskim, powinien zawiadomić niezwłocznie Zarząd Miejski o przejściu nieruchomości na jego własność.

### Sposób skanalizowania nieruchomości.

## § 35.

(1) Każda nieruchomość, przyłączona do sieci kanalizacyjnej, musi być równocześnie połączona z siecią wodociągową miejską, o ile na danej ulicy lub placu istnieje wodociąg miejski.

(2) Od tego obowiązku Zarząd Miejski może zwolnić właścicieli poszczególnych nieruchomości w wypadkach, zasługujących na względnienie szczególnie, gdy chodzi o nieruchomości posiadające własny racjonalnie urządzony wodociąg domowy, dostarczający w dostatecznej ilości wodę zdatną do picia (§ 2 ust. 2).

## § 36.

(1) Każda nieruchomość powinna być skanalizowana oddzielnie tak, aby całe urządzenie stanowiło odrębną całość.

(2) W razie, gdy nieruchomość ma być podzielona na kilka części, taka oddzielna kanalizacja powinna być zaprowadzona, o ile możności, w każdej części nieruchomości.

(3) Wyjątki od postanowień, zawartych w ustępach 1-y i 2-im, mogą być dopuszczone tylko w razie niezbędnej konieczności tam, gdzie kilka nieruchomości stanowi jedną całość gospodarczą, lub gdzie miejscowe warunki nie pozwalają na urządzenie kanalizacji zgodnie z niniejszymi przepisami, — przyczem Zarząd Miejski ma prawo żądać w takich razach odpowiednich zastrzeżeń hipotecznych.

(4) Gdy jest konieczne ze względu na lokalne warunki na nieruchomościach o kilku frontach, Zarząd Miejski może zażądać wybudowania kilku kanałów domowych i połączenia tych kanałów z odnośnymi kanałami ulicznymi.

(5) Jeżeli niektóre z frontów części nieruchomości przylegają do ulic nie posiadających kanałów w czasie kanalizowania nieruchomości, Zarząd Miejski może zażądać po wybudowaniu kanału przyłączenia przylegających do niego części budynków.

### Ścieki odprowadzane do kanałów miejskich.

## § 37.

(1) Do miejskiej sieci kanalizacyjnej powinny być odprowadzane z oddzielnych nieruchomości droga podziemna:

- a) wszystkie ścieki domowe, kuchenne, kąpielowe, gospodarcze, woda z centralnego ogrzewania i t. p.,
- b) wszelkie wydaliny (ekskrementy) ludzkie i płynne zwierzęce,
- c) woda z opadów atmosferycznych.

(2) Zarząd Miejski może w wyjątkowych przypadkach zabronić odprowadzania wód z opadów atmosferycznych, o ile ze względów technicznych jest to konieczne.

(3) Woda drenazowa może być odprowadzana do miejskiej sieci kanalizacyjnej tylko po uprzednim uzyskaniu pozwolenia Zarządu Miejskiego.

## § 38.

(1) Odprowadzane do miejskich kanałów ścieki nie powinny zawierać:

- a) twardego osadu, śmieci, gruzu, żwiru, piasku, popiołu, wydaliny zwierzęcych stałych,
- b) stałych odpadków gospodarstwa domowego, jak obierzyny, kości, skorupy, gałgany, wata, pierze i t. p.
- c) stałych i płynnych produktów, które wskutek swego składu chemicznego mogłyby uszkadzać kanały lub działać szkodliwie na ich trwałość, względnie czyniłyby niebezpieczną obsługę kanałów, oraz produktów o temperaturze powyżej 40° C,
- d) substancji wybuchowych i łatwopalnych, jak benzyna, eter, alkohol i t. p.,
- e) ścieków z zakładów dla chorych zakaźnie ludzi i zwierząt bez uprzedniej dezynfekcji.

(2) Przy spuszczeniu do kanałów ścieków o temperaturze ponad 40° C, lub zawierających kwasy i zasady, należy je odpowiednio unieszkodliwić przez ochłodzenie, neutralizację lub w inny odpowiedni sposób, ustalony przez Zarząd Miejski.

(3) Substancje wyszczególnione w punkcie „d” powinny być wydzielone za pośrednictwem odpowiednich, skutecznie działających aparatów do oddzielania.

(4) Zarząd Miejski może zabronić lub ograniczyć spuszczenie do kanałów miejskich ścieków

z fabryk, zakładów przemysłowych i t. p., o ile takie ścieki ze względu na ich jakość lub ilość mogą oddziaływać szkodliwie na urządzenia kanalizacyjne miejskie.

## § 39.

Przyłączenie дренаżu domowego jako też ścieków ze stałych lodowni o charakterze przemysłowym do przewodów kanalizacyjnych może być dozwolone tylko pod warunkiem zastosowania środków, uniemożliwiających zamulenie przewodów kanalizacyjnych oraz przedostawanie się ścieków lub gazów kanałowych do gruntu.

### Minimalne urządzenia kanalizacyjne na nieruchomościach zabudowanych.

## § 40.

Przy skanalizowaniu nieruchomości, które w chwili wejścia w życie niniejszych przepisów były zabudowane, wymagane są przynajmniej następujące urządzenia:

- a) wszystkie zlewy, umywalki, wanny i t. p. tak już istniejące, jak nowoustawiane, mają być bezpośrednio połączone z przewodem odprowadzającym, tak aby ścieki były odprowadzane do kanału ulicznego drogą podziemną; do użytku mieszkani, niezaopatrzonego w zlew, należy urządzić na każdym podwórku lub na wspólnym korytarzu po jednym ogólnym zlewie wraz z kurkiem czerpalnym wodociągowym, zabezpieczonym naleyście od mrozu; przewody spustowe należy wyprowadzić ponad dach, jako przewody wentylacyjne;

- b) wszystkie rury deszczowe, znajdujące się na froncie domu, z wyjątkiem jedynie tych, które odprowadzają wodę z małych powierzchni, jako to: z daszków, balkonów i t. p., mają być bezpośrednio złączone z ulicznym kanałem;

- c) do odprowadzenia wody deszczowej z każdego podwórza do kanału ma być urządzony przynajmniej jeden oddzielny wpust podwórzowy; co najmniej co trzecia rura deszczowa od strony podwórza powinna być połączona z ogólnym przewodem na nieruchomości, celem otrzymania wentylacji i przemycania sieci kanałów domowych; tam, gdzie rury deszczowe nie nadają się do celów wentylacji, należy wyprowadzić do szczytu dachu i wyżej murów ogniochronnych sąsiednich oddzielne rury wentylacyjne;

- d) na nieruchomościach zabudowanych przed wejściem w życie art. 251 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) w każdym mieszkaniu, złożonym z trzech lub więcej izb (2 pokoje i kuchnia), należy urządzić osobny ustęp spółdzielny wodą; w przypadku znacznych trudności urządzenia ustępu wewnątrz mieszkania, Zarząd Miejski może zwolnić właściciela nieruchomości od tego obowiązku pod warunkiem urządzenia ustępu w innym dogodnym dla mieszkańców miejscu; na każde zaś 4 mniejsze mieszkania, nie posiadające własnych ustępów, powinien być urządzony jeden wspólny ustęp wewnątrz domu z dogodnym dostępem dla mieszkańców;

- e) na nieruchomościach, które zostały lub zostaną zabudowane, albo przebudowane po wejściu w życie przepisu, powołanego wyżej w punkcie „d”, w każdym samodzielnym mieszkaniu powinien być urządzony ustęp spółdzielny wodą o wymiarach co najmniej 0,85 × 1,15 m, w każdym zaś samodzielnym mieszkaniu, złożonym z 2 lub więcej izb, należy ponadto urządzić osobny zlew kuchenny; dla mieszkań mniejszych, nie zaopatrzonych we własne zlewy, należy na każde cztery mieszkania urządzić po jednym wspólnym zlewie w korytarzu wewnątrz domu z dogodnym dostępem dla mieszkańców tych mieszkań;

- f) na nieruchomościach wspomnianych wyżej w punkcie „e” należy urządzić jeden ogólny ustęp w miarę możliwości wewnątrz budynku, a w razie gdyby było to możliwe — w podwórzu nieruchomości; ustęp ten powinien być połączony z przewodem domowym i zaopatrzony w należyte spółkowanie. Ilość siedzeń ustępu ogólnego powinna być taka, aby na każdych dwudziestu mieszkańców lokali, nie posiadających w czasie zatwierdzenia projektu osobnych ustępów, przypadało co najmniej jedno siedzenie. Ilość ta może być odpowiednio zmniejszona w przyszłości, w miarę urządzania ustępów w poszczególnych mieszkaniach; od tego obowiązku zwolnione są domy typu jednorodzinne przy zabudowie luźnej, posiadający ustęp wewnętrzny;

g) wszystkie istniejące usteępy, nie odpowiadające niniejszym przepisom, należy odpowiednio przebudować, zabezpieczyć nalezycie przed działaniem mrozu, oraz zapewnić ich ogrzewanie w porze zimowej, zaopatrzyć w nalezycie spłukiwanie i połączyć z kanałem miejskim.

#### Przewody do nieczystości i zbiorniki nieczystości.

##### § 41.

(1) Na nieruchomościach skanalizowanych nie wolno urządzać żadnych podziemnych zbiorników nieczystości, jak osadniki, doły ściekowe i kloaczne.

(2) Po przyłączeniu nieruchomości do kanalizacji miejskiej należy istniejące doły opróżnić i zasypać piaskiem lub innym czystym sytkim materiałem.

(3) Jednocześnie należy usunąć albo w skuteczny sposób unieruchomić stare podziemne przewody i kanały, w przypadkach zasługujących na uwzględnienie Zarząd Miejski może zezwolić na pozostawienie wspomnianych przewodów i kanałów, na warunkach, jakie uzna za właściwe.

#### Kanalizowanie piwnic i nisko położonych części nieruchomości.

##### § 42.

(1) Zabrania się kanalizowania piwnic i części nieruchomości, położonych niżej od dopuszczalnego dla danej ulicy poziomu.

(2) Zarząd Miejski może pozwolić na skanalizowanie nisko położonych pomieszczeń, jeżeli właściciel nieruchomości dostatecznie uzasadni konieczność tego i zabezpieczy te pomieszczenia od zalewu zapomocą odpowiednich urządzeń i zaworów, nad których zamykaniem sam obowiązany będzie czuwać, przyczem urządzenia te nie powinny tamować swobodnego odpływu do kanałów ścieków z wyżej położonych urządzeń kanalizacyjnych.

##### § 43.

Przepompowywanie ścieków z głębokich piwnic do kanału może być uskuteczniiane tylko w wyjątkowych wypadkach i to w sposób uznany przez Zarząd Miejski za właściwy.

#### Sporządzanie projektu i wykonanie kanalizacyjnych urządzeń domowych.

##### § 44.

(1) Właściciel nieruchomości, zamierzający ją skanalizować i połączyć z kanałem miejskim, powinien zwrócić się do Zarządu Miejskiego o udzielenie danych technicznych, potrzebnych do sporządzenia projektu kanalizacyjno-wodociągowego.

(2) Dane te Zarząd Miejski powinien udzielić w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie.

##### § 45.

Po przystąpieniu do wykonania robót należy je prowadzić bez przerwy aż do zupełnego wykonczenia.

#### Wykonywanie robót przy budowie kanalizacji domowej.

##### § 46.

Domowe urządzenia kanalizacyjne mogą być wykonywane tylko przez osoby, które posiadają odpowiednie uprawnienia, stosownie do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym z dnia 7 czerwca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) wraz z późniejszymi zmianami.

#### Użytkowanie wykonanych urządzeń kanalizacyjnych.

##### § 47.

(1) Zarząd Miejski może pozwolić na tymczasowe użytkowanie pewnych oddzielnych części kanalizacji domowej, o ile uzna je za wykonane nalezycie.

(2) Stałe korzystanie z domowych urządzeń kanalizacyjnych jest dozwolone po stwierdzeniu przez Zarząd Miejski, że wszystkie urządzenia wykonane są zgodnie z niniejszymi przepisami i wogóle zadawalająco i po udzieleniu pozwolenia na ich użytkowanie.

(3) Pojedyncze rury żeliwne oraz także przewody (§ 91) kanalizacyjne Zarząd Miejski ma prawo poddać próbnemu ciśnieniu do 1 atmosfery.

(4) Sprawdzenie wykonanych urządzeń oraz wydanie orzeczenia w przedmiocie użytkowania powinno nastąpić w ciągu 15 dni od daty zgłoszenia urządzeń do sprawdzenia.

##### § 48.

Urządzenia, które służyły do odprowadzania ścieków z nieruchomości przed połączeniem jej z kanałem miejskim, lub przed wejściem w życie niniejszych przepisów, należy przerobić, o ile to jest niezbędne ze względów zdrowotnych i dla dobrego działania urządzeń.

#### Utrzymywanie domowych urządzeń kanalizacyjnych.

##### § 49.

(1) Właściciel nieruchomości obowiązany jest utrzymywać urządzenia kanalizacyjne w swojej nieruchomości w czystości i zdatości do użytku. Wszelkie uszkodzenia lub nieprawidłowości działania urządzeń kanalizacyjnych właściciel nieruchomości obowiązany jest niezwłocznie naprawić na swój koszt.

(2) Wykonywanie wszelkich robót na przykanaliku od kanału ulicznego do granicy nieruchomości należy do Zarządu Miejskiego.

#### Kontrola domowych urządzeń kanalizacyjnych.

##### § 50.

W celu kontroli urządzeń kanalizacyjnych upoważnieni pracownicy Zarządu Miejskiego mają prawo wolnego wstępu pomiędzy godziną 8 a 18 do wszystkich pomieszczeń, w których znajdują się części instalacji domowej, a gdy zwłoka może spowodować niebezpieczeństwo — również od godziny 18 do godziny 8.

#### Oplaty za korzystanie i za prawo korzystania z kanałów miejskich.

##### § 51.

(1) Za korzystanie z kanałów miejskich Zarząd Miejski pobiera opłaty w/g taryfy.

(2) Za prawo korzystania z kanałów miejskich Zarząd Miejski pobiera opłaty w/g taryfy od nieruchomości, wymienionych w § 26, 27 i 28, a przylegających do ulic lub placów, na których został zbudowany kanał miejski.

(3) Opłaty wymienione w ustępie (2) będą pobierane od właścicieli nieruchomości określonych w § 26 od początku czwartego miesiąca, licząc od daty wejścia w życie przepisów niniejszych, o ile kanał miejski został zbudowany przed wejściem w życie tych przepisów, i od daty otwarcia kanału miejskiego na danej ulicy lub placu, o ile kanał miejski został zbudowany po wejściu w życie tych przepisów. Od właścicieli nieruchomości, określonych w § 27, opłaty powyższe będą pobierane od dnia oddania nieruchomości do użytku, a od właścicieli nieruchomości, określonych w § 28, od daty doręczenia wezwania w sprawie przyłączenia do kanału.

(4) Opłaty za korzystanie i za prawo korzystania z kanałów miejskich będą pobierane w terminach i w sposób przewidziany dla opłat wodociągowych (§ 21).

(5) Odroczenie obowiązku połączenia nieruchomości z kanałem miejskim nie zwalnia właściciela nieruchomości od obowiązku uiszczania opłat kanalizacyjnych za prawo korzystania z kanalizacji miejskiej (§ 104).

(6) Opłaty za prawo korzystania z kanałów miejskich będą pobierane od czasu połączenia nieruchomości z kanałem miejskim.

(7) Opłaty należne za czynności Zarządu Miejskiego połączone z udzieleniem pozwolenia, uiszczą się w/g taryfy przed dokonaniem tych czynności.

(8) Opłaty kanalizacyjne oraz inne należności, powstałe przy stosowaniu niniejszych przepisów, powinny być regulowane w ciągu 14 dni od daty doręczenia rachunku.

(9) Opłaty nieuiszczone w terminie będą ściągane w/g przepisów, dotyczących ściągania samostnych danin komunalnych, należnych z nieruchomości.

## II. WARUNKI TECHNICZNE.

### A. Urządzenia wodociągowe.

#### Materiał części instalacyjnych.

##### § 52.

Wszystkie części domowej instalacji wodociągowej powinny być wykonane z materiałów nie wywierających wpływu na jakość wody.

#### Zawór główny.

##### § 53.

(1) Domowe urządzenia wodociągowe powinny posiadać przy wodomierzu od strony nieruchomości własny zawór główny oraz kurek spustowy dla całkowitego ich opróżnienia.

(2) Wszystkie przewody powinny być ułożone z odpowiednimi spadkami dla nalezyciego odwodnienia i odprowadzenia powietrza.

#### Wodomierz.

##### § 54.

(1) Miejsce przeznaczone na ustawienie wodomierza powinno być suche i zabezpieczone przed zalaniem wodą, utrzymywane czysto, zabezpieczone od mrozów i łatwo dostępne w każdej chwili dla sprawdzenia wodomierza.

(2) Wodomierz powinien być umieszczony w piwnicy lub w innych pomieszczeniach zamkniętych, bezpośrednio za ścianą domu frontowego, przylegającego do linii regulacyjnej ulicy, pokrywającej się linią zabudowania, a w razie, gdy to jest niemożliwe, zewnątrz budynku w studziennie o wymiarach ustalonych przez Zarząd Miejski w zależności od średnicy połączenia, z materiału trwałego, jak np. cegły prasowanej, betonu, żelazo-betonu.

(3) Studzienka powinna posiadać stopnie lub klamry do schodzenia oraz otwór wlotowy o średnicy 0,6 m w świetle, zaopatrzony w szczelną pokrywę żeliwną.

(4) W wypadkach, kiedy linia regulacyjna ulicy nie pokrywa się z linią zabudowania, zezwala się na ustawienie wodomierza w piwnicy lub w innym pomieszczeniu zamkniętym bezpośrednio za ścianą frontową domu.

#### Podziemne części instalacji poza budynkami.

##### § 55.

(1) Wszystkie podziemne części instalacji domowej poza budynkami powinny być ułożone na głębokości przynajmniej 1 m 80 cm pod terenem w celu zabezpieczenia przed zamarzaniem.

(2) Powyższe nie dotyczy przewodów ogrodowych i polewackich, zaopatrzonych w odpowiednie urządzenia do opróżnienia i zamknięcia.

#### Przewody wodociągowe wewnątrz budynków.

##### § 56.

(1) Poziome przewody wodociągowe wewnątrz budynku powinny być prowadzone, o ile to jest możliwe, po ścianach wewnętrznych. W razie koniecznej potrzeby prowadzenia rur w ziemi pod podłogą, należy je układać na głębokości co najmniej 0,3 m pod podłogą. Zabrania się przytem układania rur pod twardą podłogą na podłożu betonowym.

(2) Przeprowadzanie rur na strychach należy unikać.

(3) Ścienne przewody w budynku mogą być prowadzone albo po powierzchni ścian, albo w bruzdach ściennych z pozostawieniem izolacji powietrznej dookoła rur.

(4) Bruzdy te mogą być zakryte dopiero po próbie na ciśnienie.

(5) Zamurowanie w ścianach na stałe przewodów wodociągowych jest zabronione.

(6) Rury wodociągowe należy przeprowadzać w budynku tak, aby były zabezpieczone od zamarzania oraz od uderzeń mechanicznych.

(7) Rury wodociągowe w budynku powinny być przytwierdzone do ścian zapomocą odpowiednich haków, uchwyty lub klamer w odstępach co najwyżej 3-metrowych.

(8) Gdyby zachodziła obawa, iż niektóre odcinki przewodów wodociągowych mogą ulec zamarzaniu podczas silniejszych mrozów, należy je izolować (otulić) zlymi przewodnikami ciepła.

(9) Każdy pionowy przewód wodociągowy w budynku powinien być zaopatrzony przy odgałęzieniu od głównych przewodów poziomych w zawór przelotowy i kurek spustowy.

(10) Rury powinny być układane w kierunkach prostopadłych lub równoległych do najbliższych ścian.

#### Urządzenia odpływowe i zbiorniki.

##### § 57.

(1) Pod wylotem wodociągowym powinno się znajdować odpowiednie urządzenie odpływowe, odprowadzające wodę nazewnątrz budynku lub do kanału i posiadające zamknięcie wodne i siłkowe.

(2) Kurki i zawory powinny być tak skonstruowane, aby nie powodowały uderzeń wodnych w przewodach.

(3) Zabrania się używania kurków t. zw. półobrotowych, stożkowych lub klinowych, zamykających przepływ nagły.

(4) Przed wannami, zbiornikami klozetowymi i pisuarowymi należy ustawiać zawory przelotowe.

(5) Przy zbiornikach klozetowych i pisuarowych mogą być stosowane samoczynne pływakowe zawory.

(6) Zabrania się bezpośrednio zasilać wodą z wodociągu kotły parowe, jak również wszelkiego rodzaju zbiorniki, oprócz hydroforów. Poza tem nie należy łączyć przewodów z wodą wodociągów miejskich z przewodami, zasilanymi w wodę z innego źródła.

(7) Zabrania się bezpośrednio łączyć przewody wodociągowe z jakimikolwiek przyborami kanalizacyjnymi bez zamknięcia, uniemożliwiającego przepływ odwrotny.

#### Srednice wylotów i przewodów.

##### § 58.

(1) Srednice wylotów wodociągowych przy przeciętnym ciśnieniu słupa wody od 25 — 35 m powinny wynosić:

- |                                                                                             |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| a) wylot nad zlewem, umywalką, zmywakiem, przy klozecie, pisuarze, bidetcie, natrysku . . . | 13 mm |
| b) wylot nad wanną, dużym zlewem lub zmywakiem (restauracyjnym)                             | 20 mm |
| c) wylot zaworu podwórzowego, ogrodowego lub ulicznego . . .                                | 25 mm |
| d) wylot (kran) przeciwpożarowy wewnętrzny co najmniej . . .                                | 38 mm |

(2) Srednice przewodów do przyborów wskazanych wyżej powinny wynosić:

| Przewody             | do przyborów wskazanych wyżej pod lit. |       |       |        |
|----------------------|----------------------------------------|-------|-------|--------|
|                      | a                                      | b     | c     | d      |
| do 2 wylotów         | 13 mm                                  | 20 mm | 32 mm | 50 mm  |
| przy 3 — 6 wylotach  | 20 mm                                  | 25 mm | 38 mm | 80 mm  |
| przy 7 — 10 wylotach | 25 mm                                  | 32 mm | —     | 100 mm |
| ponad 10 wylotów     | 32 mm                                  | 32 mm | —     | 100 mm |

(3) Przy ciśnieniu w sieci od 15 do 25 m słupa wody srednice przewodów powinny wynosić:

| Przewody         | do przyborów wskazanych wyżej pod literami |       |       |        |
|------------------|--------------------------------------------|-------|-------|--------|
|                  | a                                          | b     | c     | d      |
| do 1 wylotu      | 13 mm                                      | 20 mm | 32 mm | 40 mm  |
| do 2 wylotów     | 20 mm                                      | 25 mm | 38 mm | 80 mm  |
| do 3 — 6 wylotów | 25 mm                                      | 32 mm | 38 mm | 100 mm |
| ponad 7 wylotów  | 32 mm                                      | 38 mm | 38 mm | 100 mm |

Przy obliczeniu sieci, gdy na przewodzie znajdują się wyloty do przyborów, wymienione w poz. a i b lub c, należy obliczyć srednice dla wylotów z pozycji a, b i c oddzielnie i przyjąć największą z obliczonych srednic.

(4) W wypadkach zasługujących na uwzględnienie Zarząd Miejski może zezwolić na odstępowanie od wyżej podanych norm.

#### Przewody.

##### § 59.

(1) Przewody wodociągowe mogą być wykonane z rur żeliwnych, kielichowych lub stalowych obustronnie ocynkowanych.

(2) Na przewody podziemne mogą być używane rury żelwne kielichowe o srednicy do 50 mm, albo rury stalowe do 20 mm.

(3) Rury stalowe srednicy 20 i 25 mm powinny być wewnątrz i zewnątrz ocynkowane i zaizolowane od korozji zewnętrznej, a dla srednic od 32 mm i większych z zewnątrz i wewnątrz asfaltowane na gorąco oraz zaizolowane.

(4) Rury żelwne kielichowe powinny być uszczelniane na sznur biały, sznur smołowany i ołów. W wyjątkowych wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, mogą być dopuszczone łączenia kolumnowe zaizolowane.

(5) Na przewody nadziemne wewnątrz budynku powinny być używane tylko rury stalowe wewnątrz i zewnątrz ocynkowane.

(6) Łączenie rur stalowych w instalacjach domowych powinno być wykonywane na kształtki i łączniki nagwintowane.

(7) Połączenie rur stalowych pod kątem powinno być wykonywane zapomocą kształtek. Krępowania rur stalowych stosować nie wolno.

(8) Wymiary i kształt rur wodociągowych żeliwnych kielichowych powinny odpowiadać normom Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

(9) Minimalne grubości ścianek rur stalowych obustronnie ocynkowanych powinny wynosić stosownie do niżej podanych wewnętrznych srednic rur:

|                |                 |           |
|----------------|-----------------|-----------|
| srednica 13 mm | grubosc ścianek | — 2,5 mm  |
| " 20 mm        | "               | — 2,5 mm  |
| " 26 mm        | "               | — 3,25 mm |
| " 32 mm        | "               | — 3,5 mm  |
| " 38 mm        | "               | — 3,5 mm  |
| " 50 mm        | "               | — 3,5 mm  |

(10) Wyżej podane grubości ścianek rur stalowych ocynkowanych obowiązują do czasu znormalizowania przez Polski Komitet Normalizacyjny.

#### Używanie tryskaczy do gaszenia pożaru.

##### § 60.

(1) Tryskacze otrzymują połączenia wodociągowe z siecią uliczną bez wodomierza.

(2) Przeznaczone dla tryskaczy rury wodociągowe, ułożone wewnątrz budynku, powinny być dostępne ze wszystkich stron.

#### Zawory do polewania ulic i chodników.

##### § 61.

(1) Odgałęzienia nazewnaw domu, doprowadzające wodę do zaworów do polewania, powinny być połączone z siecią wewnętrzną za wodomierzem.

(2) Na odgałęzieniu w piwnicy powinien być założony kran spustowy do opróżnienia przewodu na okres zimowy.

#### B. Urządzenia kanalizacyjne.

##### Przewody.

##### § 62.

(1) Ścieki i wody opadowe odprowadza się zapomocą pionowych przewodów spustowych, połączonych z poziomymi przewodami odpływowymi i zaopatrzonych w przewody wentylacyjne do przewietrzania instalacji.

(2) Przewody odpływowe łączą się z kanałami ulicznymi za pomoca przykanalików.

#### Przewody odprowadzające ścieki.

##### § 63.

(1) Przewody odprowadzające ścieki z poszczególnych części nieruchomości do kanału ulicznego powinny być ułożone, o ile możliwości, w kierunkach prostych najkrótszych, powinny posiadać odpowiedni spadek i stanowić łącznie sieć dobrze przewietrzaną i przepłukiwaną. Przewody powinny być układane, o ile możliwości, zewnątrz budynków. Przewody drugorzędne, odprowadzające ścieki z rur pionowych lub innych punktów kanalizacyjnych, powinny być wyprowadzane na zewnątrz drogą najkrótszą.

(2) Przewody należy układać, o ile możliwości, równolegle do najbliższej ściany w odpowiedniej od niej odległości ze względu na zachowanie fundamentów. Zmiany kierunku przewodów wykonywać się powinno zapomocą krzywek dla linii głównych o promieniu nie mniejszym od 10 srednic i dla przewodów drugorzędnych o promieniu nie mniejszym od 5 srednic odnośnych przewodów.

(3) Połączenie boczne jednej rury z drugą należy urządzać pod kątem nie większym od 60°.

#### Zagłębienie przewodów.

##### § 64.

(1) Wierzech przewodu, ułożonego pod podłogą pomiezczenia ciepłego, powinien być pokryty warstwą o grubości co najmniej 0,30 m.

(2) Wierzech przewodu, leżącego poza obrębem budynku, powinien znajdować się co najmniej na głębokości 1,50 m pod powierzchnią terenu w celu zabezpieczenia od zamarzania. Te same zagłębienia pod powierzchnią należy zachować względem wszystkich umieszczonych nazewnaw zaworów i zgięć przy podstawie rur spustowych.

(3) W przypadkach, gdy warunki techniczne stoją na przeszkodzie zachowania podanej wyżej głębokości zagłębienia przewodu, Zarząd Miejski może zezwolić na płytsze zagłębienie pod warunkiem zabezpieczenia przewodu od przemarzania.

#### Spadek przewodów.

##### § 65.

(1) Jako główny przewód na nieruchomości należy przyjąć ten przewód, który odprowadza ścieki od najniższej i jednocześnie najdalej położonego połączenia przewodów drugorzędnych.

(2) Przewód główny, jak i przewody drugorzędne powinny posiadać na całej długości spadki jednostajne (ciągłe).

(3) Wyjątki mogą być dozwolone dla przewodów w górnych częściach sieci domowej, odprowadzających ścieki mało zanieczyszczone.

(4) Gdyby ciągły spadek przewodu głównego przekraczał 2%, spadek zaś drugorzędnych przewodów 3%, w takim razie dozwolonym może być przełom spadku, pod tym jednak warunkiem, aby punkt przełomu nie był pod jezdnią i żeby najmniejszy spadek wyniósł w każdym razie co najmniej 2% dla głównych i 3% dla drugorzędnych przewodów. Największy spadek głównych prze-

wodów kanalizacyjnych nie powinien przekraczać 20%, drugorzędnych — 40%, przewodów od deszczówek — 60%.

##### § 66.

(1) Najmniejsze dopuszczalne spadki przewodów odpływowych na nieruchomości powinny wynosić:

|                          |        |         |
|--------------------------|--------|---------|
| dla przewodów o srednicy | 100 mm | — 0,03  |
| " " " "                  | 150 mm | — 0,02  |
| " " " "                  | 200 mm | — 0,015 |
| " " " "                  | 250 mm | — 0,01  |
| " " " "                  | 300 mm | — 0,01. |

(2) Spadki mniejsze od wyżej wskazanych mogą być stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach pod warunkiem zabezpieczenia odpowiedniego przemierzania przewodów zapomocą specjalnych urządzeń.

(3) W razie konieczności dopuszcza się uzyskanie wymaganych spadków w drodze założenia przewodów kanalizacyjnych w podziemiach nad podłogą. Wówczas należy rury układać na wspornikach metalowych, umocowanych w murze lub na słupach murywanych na zaprawie cementowej. Każda rura powinna być podparta przynajmniej w dwóch punktach i dostatecznie zabezpieczona od uszkodzeń mechanicznych oraz przed zamrażaniem.

#### Srednice przewodów.

##### § 61.

(1) Srednice przewodów powinny co najmniej wynosić:

A. Dla przewodów spustowych (pionowych) i ich odgałęzień:

- |                                                                                 |            |
|---------------------------------------------------------------------------------|------------|
| a) od pojedynczego zlewu kuchennego, zmywaka, wanny, umywalni lub pisuaru . . . | 50 mm      |
| b) od kilku zlewów kuchennych, wanien, umywalk lub pisuarów . . .               | 70 mm      |
| c) od klozetów wodnych . . .                                                    | 100 mm     |
| d) od rynien deszczowych z ganków i balkonów . . .                              | 50—70 mm.  |
| e) od rynien deszczowych zewnętrznych z dachów . . .                            | 125—150 mm |
| f) od rynien deszczowych wewnętrznych z dachów . . .                            | 100—150 mm |

B. Dla przewodów odpływowych (poziomych):

- |                                                                                                                                                  |                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| a) od zwykłych kuchni, pralni, łazienek i pisuarów, wpustów stajennych, piwnicznych i t. p. . .                                                  | 100 mm          |
| b) od dużych kuchni (restauracyjnych, hotelowych), klozetów, wpustów podwórzowych oraz przy kilku przewodach odpływowych razem połączonych . . . | 100—150 mm      |
| c) od rynien deszczowych . . .                                                                                                                   | 125—150 mm      |
| d) dla głównego przewodu podwórzowego i więcej w razie potrzeby . . .                                                                            | 125—150—200 mm. |

(2) Przewody odpływowe, łączące się z sobą, powinny przechodzić w przewody o większej srednicy.

(3) Srednice przewodów odpływowych, nie wylaczając przewodu głównego, powinny być stosowane możliwie najoszczędniej, z zachowaniem rozmiarów wyżej podanych.

(4) Dla nieruchomości o powierzchni, liczącej ponad 3.000 m<sup>2</sup> w razie przewidywanego znacniejszego odpływu wód ściekowych należy wyznaczyć odpowiednie srednice przewodów na podstawie osobnego obliczenia.

#### Przewody spustowe.

##### § 68.

(1) Przewody spustowe wewnątrz budynku należy ustawiać, o ile możliwości, pionowo. Zabrania się ustawiania tych przewodów pochyło pod kątem z linią pionową większym niż 45°. W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może jednak Zarząd Miejski zezwolić na zastosowanie większego kąta pomiędzy przewodem spustowym a linią pionową.

(2) Połączenia rur spustowych należy urządzać pod kątem nie większym nad 45°, licząc w kierunku biegu wody.

(3) Przewody spustowe i wchodzące do nich rozgałęzienia ustawia się od góry do dołu swobodnie przy ścianie lub w odpowiednich wnękach z należytym umocowaniem. Przewody te mogą być zakryte lub zasłaniane, zabrania się natomiast zamurowywania ich na stałe.

(4) Rury spustowe od klozetów, zlewów, wanien, umywalk, pisuarów i t. p. mogą być prowadzone oddzielnie lub łączyć się dla kilku przyborów z obu powyższych grup do jednej rury spustowej, jednak pod warunkiem zabezpieczenia syfonów od opróżnienia się i wysychania.

(5) Zabrania się odprowadzania wody deszczowej do rur spustowych wewnętrznych urządzeń kanalizacyjnych lub odwrotnie spuszczenia wód brudnych do rur spustowych deszczowych.

#### Rury wentylacyjne.

##### § 69.

(1) Przewody spustowe powinny być wyprowadzone jako rury wentylacyjne ponad dach powyżej okien i w ogóle otworów do wnętrza budynku, znajdujących się w odległości mniejszej od 4 metrów (licząc w planie) od tych przewodów.

(2) Rury wentylacyjne powinny tworzyć, o ile możliwości, pionowe przedłużenia przewodów spustowych.

(3) Średnica rur wentylacyjnych powinna równać się średnicy odpowiedniego przewodu spustowego.

(4) Górna część rury wentylacyjnej w odległości 0,5 m do dachu powinna być powiększona w średnicy przynajmniej o 100 mm i wyprowadzona do wysokości 1,0 m ponad dach, ponadto rura ta powinna być zaopatrzona w daszek ochronny.

(5) Połączenie dwóch lub kilku rur wentylacyjnych może być dozwolone tylko wyjątkowo i pod warunkiem, ażeby przekrój poprzeczny rur połączonych nie był mniejszy od sumy przekrojów pojedynczych rur i ażeby miejsce połączenia położone było wyżej od najwyższego dopływu ścieków.

(6) Zabronione są ruchome lub też skomplikowane przyrządy wentylacyjne.

(7) Nie wolno wprowadzać rur wentylacyjnych ani do kanałów kominowych, ani do kanałów wentylacyjnych z mieszkań.

#### Zamknięcia wodne.

##### § 70.

(1) Wszelkie przybory kanalizacyjne, przeznaczone do odprowadzania ścieków do rur spustowych lub odpływowych, powinny być zaopatrzone w zamknięcia wodne (syfony).

(2) Rury spustowe do wód deszczowych, połączone z przewodami kanalizacyjnymi, nie wymagają takiego zamknięcia, z wyjątkiem tych, których górne wyloty leżą poniżej okien i znajdują się od tych ostatnich w odległości mniejszej niż 4 metry.

(3) W tym ostatnim wypadku rury deszczowe powinny posiadać zamknięcia wodne, umieszczone przy ich podstawie oraz skrzynki z kratami ochronnymi.

(4) Syfony powinny posiadać otwory łatwo dostępne do czyszczenia; otwory te wewnątrz domów powinny zamykać się hermetycznie.

(5) Syfon powinien znajdować się tuż pod miską ściekową, odprowadzającą zaś ramię jego powinno łączyć się z rurą spustową lub odpływową możliwie bezpośrednio.

(6) Syfony nie mogą być zakładane na wspólnych przewodach odpływowych.

(7) Za najspodniejsze zamknięcie wodne uważa się rury gładkie, zgięte w formie litery U lub S, zatrzymujące w sobie stałą wodę, mogą być jednak używane zamknięcia wodne także innych systemów, o ile trwałość i dokładność działania ich uznana będzie za niebudzącą wątpliwości.

(8) Wysokość zamknięcia wodnego w syfonie powinna wynosić:

|                                                                             |         |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------|
| przy kłozetach, pisuarach, zlewach, wannach, umywalkach i t. p. co najmniej | 75 mm   |
| przy wpustach co najmniej                                                   | 100 mm  |
| przy rurach deszczowych co najmniej                                         | 150 mm. |

(9) Średnice rur syfonowej powinny być następujące:

|                                                                    |             |
|--------------------------------------------------------------------|-------------|
| przy umywalkach, małych zlewach laboratoryjnych, pisuarach i t. p. | 40 mm       |
| przy miskach zlewowych, zmywakach, wannach, wpustach podłogowych   | 50 mm       |
| przy miskach kłozetowych                                           | 100 mm      |
| przy rurach deszczowych z ganków i balkonów                        | 50—70 mm    |
| przy rurach deszczowych z dachów                                   | 125—150 mm  |
| przy wpustach w suterrenach i piwnicach                            | 100 mm      |
| przy wpustach podwórzowych                                         | 125—150 mm. |

(10) Przybory kanalizacyjne powinny być zaopatrzone przed syfonem w przytwierdzoną na stałe kratkę, której szczeliny nie powinny być większe niż 5 mm, ogólna zaś powierzchnia otworów powinna równać się co najmniej przekrojowi syfonu w świetle. Wyjątek stanowią miski kłozetowe i brudowniki, które mogą nie posiadać kratki. Wpusty piwniczne podwórzowe i podłogowe powinny posiadać kratki odjemowane i wiaderko (zbiorniczek) do osadu. Zabrania się stosować takich wpustów, w których po wyjęciu kratki naruza się zamknięcia wodne.

#### Zamknięcia burzowe.

##### § 71.

(1) Zasuw burzowe przy przyborach kanalizacyjnych w nisko położonych pomieszczeniach powinny być możliwie prostej konstrukcji, gwarantującej szybkie i szczelne zamknięcie.

(2) Zamknięcia burzowe powinny być założone w ten sposób, aby nie tamowały przepływu ścieków z przyborów ustawionych powyżej tych zamknięć.

#### Spustowe rury deszczowe.

##### § 72.

(1) Spustowe rury deszczowe, połączone bezpośrednio z siecią kanalizacyjną, należy ustawiać możliwie pionowo.

(2) Rury deszczowe, odprowadzające wodę z dachów, pokrytych łupkiem, dachówką lub innym materiałem, mogącym spowodować zanieczyszczenie rur odpływowych, należy zaopatrzyć u dołu w skrzynki żeliwne z kratkami i otworami do usuwania zanieczyszczenia.

#### Wpusty.

##### § 73.

(1) Wodę z podwórz, dróg i w ogóle z powierzchni terenu odprowadza się zapomocą wpustów.

(2) Wszystkie wpusty powinny być zaopatrzone w syfony, dostatecznie gęste kratki i nieprzepuszczalne studzienki osadowe, celem zatrzymania osadów, gruzu i śmieci.

(3) We wpustach, wystawionych na działanie mrozu, poziom wody w studzienkach osadowych i syfonach powinien znajdować się na głębokości, zabezpieczonej od zamarznięcia, t. j. głębiej niż 1,65 m pod powierzchnią ziemi.

(4) Powierzchnia terenu dookoła wpustu powinna być pokryta trwałą nawierzchnią.

#### Urządzenia zlewowe.

##### § 74.

(1) Wszelkiego rodzaju przybory zlewowe powinny posiadać kratki (sitka), stanowiące część urządzenia zlewowego lub przymocowane na stałe przed syfonem. Zlew powinien być zaopatrzony w kurek wodociągowy do przemywania miski zlewowej i syfonu.

(2) Zmywaki i zlewy w większych kuchniach powinny być zaopatrzone w urządzenia do zatrzymywania zawarty w ściekach tłuszczów (tłuszczowniki), posiadające powierzchnię dostateczną do ochładzania ścieków; urządzenia te powinny mieć otwory łatwo dostępne do czyszczenia.

(3) Zlewy, zmywaki, umywalnie i t. p. urządzenia powinny być umieszczone na odpowiedniej wysokości przy ścianach i przytwierdzone do nich bądź śrubami mosiężnymi, wkręconymi w zaprawione w ściany kołki drewniane, bądź też ustawione na umocowanych do ściany wspornikach.

(4) Podłogi pod zlewami, przeznaczonymi dla wspólnego użytku kilku mieszkań, i w łazienkach, powinny być nieprzepuszczalne.

#### Wanny.

##### § 75.

(1) Wanny należy umieszczać w pomieszczeniach należących do ogrzewanych, przewietrzanych i oświetlonych, o ile możliwości, światłem dziennym. W wypadkach zasługujących na uwzględnienie Zarząd Miejski może zezwolić na oświetlenie pomieszczenia wanny światłem sztucznym. Wanny powinny być ustawiane w taki sposób, żeby był zapewniony do nich dostęp w celu utrzymania czystości.

(2) Otwór spustowy powinien być zamykany szczelnie zapomocą metalowego korka. Rura spustowa powinna posiadać zamknięcia syfonowe lub kończyć się nad wpustem podłogowym, posiadającym takie zamknięcie.

(3) Wanna powinna posiadać przelew, połączony z rurą wpustową powyżej zamknięcia wodnego. Otwór przelewowy powinien być zaopatrzony w sitko.

#### Rury przelewowe.

##### § 76.

Rury przelewowe od rezerwarów, zbiorników wody deszczowej, fontann i w ogóle takie rury, które nie zapewniają ciągłego odświeżania wody w syfonie, nie mogą być łączone bezpośrednio z przewodami kanalizacyjnymi; takie rury należy wyprowadzać wprost nazewnątrz lub też łączyć z rurą, zakończoną nad wpustem lub zlewem.

#### Kłozety.

##### § 77.

(1) Kłozety powinny być urządzone w pomieszczeniach oddzielonych od izb mieszkalnych. Wymiary kłozetu na jedną miskę powinny wynosić co najmniej 0,85 × 1,15 m. Kłozet powinien być w miarę możliwości dostatecznie oświetlony i przewietrzany zapomocą kana bezpośrednio, lub ze świetlika, posiadającego sztuczne oświetlenie i być zaopatrzony w oddzielny kanał wyciągowy. Podłoga powinna być z nieprzepuszczającego materiału, ściany do wysokości 1,2 m od podłogi powinny być nieprzepiękliwe i zupełnie gładkie.

(2) Kłozety ogólne w domach mieszkalnych powinny znajdować się w miarę możliwości wewnątrz budynku lub w pomieszczeniach murowanych, nakrytych żelbetonowym lub ceglany strzem z bezpośrednim wejściem z podwórza, zaopatrzonym w przedsionek lub podwójne drzwi. Pomieszczenia te powinny posiadać podłogę nieprzepuszczalną i wzniesioną co najmniej o 15 cm nad poziom podwórza oraz odpowiednią wentylację i oświetlenie zarówno dzienne jak i sztuczne.

(3) W kłozetach ogólnych w budynkach przeznaczonych dla większych skupień ludzi, np. domy noclegowe, wycieczkowe i t. p., można stosować w przypadkach wyjątkowych kłozety grupowe, spółkowane automatycznie; ścianki działowe pomiędzy miskami kłozetowymi powinny posiadać przełot nad podłogą do wysokości nie niższej 15 cm, umożliwiający spływ do ogólnej klatki ściekowej.

(4) Kłozety ogólne powinny być ogrzewane i wentylowane. O ile warunki lokalne nie stoją na przeszkodzie, pomieszczenia kłozetów ogólnych powinny być podpiwniczone dla ułatwienia dostępu do rur kanalizacyjnych.

(5) Miski kłozetowe siedzeniowe powinny być ze wszystkich stron odkryte i dostępne dla utrzymania w czystości. Oszalowanie ich deskami oraz obmurowanie lub zabetonowanie jest niedopuszczalne. Miski zaś włoskie (rymskie) powinny być wpuszczone w płytę wzniesioną nad posadzką.

(6) Miski kłozetowe siedzeniowe powinny być umocowane śrubami mosiężnymi do deszczulek drewnianych, umieszczonych w posadzce pod miską i zalanych zaprawą cementową.

(7) Miski kłozetowe powinny być tak urządzone, żeby na misce pozostawała zawsze woda w warstwie przynajmniej 40 mm głębokości i żeby cała powierzchnia miski była należycie spółkowana wodą i powinny posiadać zamknięcie wodne, umieszczone bezpośrednio pod miską.

(8) Siedzenia na miskach, o ile są stosowane, powinny być z trwałego i niewrażliwego na wilgoć drewna, grubości co najmniej 3 cm, umocowane na zawiasach, podnoszone ręcznie lub automatycznie.

(9) Odgałęzienie od rury spustowej pod kłozet, mierzone poziomo, nie powinno być dłuższe nad 1,25 m; przy większej długości tego odgałęzienia należy je zaopatrzyć w specjalną rurę wentylacyjną.

(10) Kłozet powinien być zaopatrzony w zbiornik płóczy (płóczyk), umieszczony nie niższej 1,6 m nad siedzeniem i dający strumień wody za pociągnięciem ręczki.

(11) Rury spółkujące pomiędzy płóczką a miską powinny być ołowiane, stalowe ocynkowane, prawidłowo wygięte i przymocowane do ściany. Połączenie ich z miską kłozetową powinno być uskutecznione zapomocą stożka gumowego, umocowanego do rury i miski drutem.

(12) Średnica rury łączącej płóczyk z miską kłozetową powinna wynosić w świetle co najmniej 30 mm.

(13) Przy każdym spółkowaniu miski powinno się wylewać z płóczki co najmniej 8 litrów wody w ciągu 3—5 sekund.

(14) Do spółkowania misek kłozetowych można zastosować również i inne urządzenia spółkujące, uznane przez Zarząd Miejski za odpowiednie.

(15) Do jednej rury spustowej nie należy łączyć na jednej kondygnacji więcej niż 3 miski kłozetowe.

(16) Zabrania się urządzania kłozetów, w których nieczystości przechodzą przez ruchome przyrządy, jak zawory, zasuw i t. p. Przemycanie misek kłozetowych zapomocą przyrządów automatycznych jest dopuszczalne, o ile gwarantują one trwałe i skuteczne działanie.

(17) W przypadkach zasługujących na uwzględnienie Zarząd Miejski może zezwolić na odstępstwa od postanowień, zawartych w niniejszym paragrafie.

#### Pisuary.

##### § 78.

(1) Pisuary powinny być urządzone w formie gładkich muszel ściennych, posiadających w dnie sitko, na stałe przytwierdzone do korpusu albo w formie otwartych żłobków naziemnych z odpowiednią pionową częścią ścianą, wyrobioną z materiału o powierzchni zupełnie gładkiej i nieśliskiej. Pisuary powinny być zaopatrzone w należyte zamknięcia wodne i w stałe lub perio-

dyczne splókiwanie z oddzielnych rezerwoarków. spuszcających każdorazowo nie mniej niż 2,5 litra czystej wody.

(2) Pisuary powinny być umieszczone przy ścianach w sposób podany w § 74 w ustępie trzecim.

(3) W przypadkach zastępujących na uwzględnienie Zarząd Miejski może zezwolić na odstąpienie od postanowień, zawartych w niniejszym paragrafie.

#### Otwory rewizyjne.

##### § 79.

(1) Na przewodach odpływowych powinny być urządzone w odpowiednich miejscach otwory rewizyjne zamykane hermetycznie.

(2) Czyszczeniaki mogą być umieszczone w studzienkach rewizyjnych o średnicy wynoszącej w świetle co najmniej 0,80 m.

#### Zabezpieczenie przed działaniem mrozu.

##### § 80.

Rury i wszelkie urządzenia kanalizacyjne powinny być umieszczone i urządzone tak, ażeby były należycie zabezpieczone przed działaniem mrozu.

#### Kanalizowanie fabryk.

##### § 81.

Przy kanalizowaniu fabryk, z których są odprowadzane cuchnące ścieki, do wentylacji kanałów powinny być zużytkowane kominy fabryczne i paleniska pod kottami, o ile one do tego celu są zdolne. W tym celu należy przeprowadzić rury o stosownej średnicy pod same paleniska kottów.

#### Unieszkodliwienie ścieków.

##### § 82.

(1) Ścieki fabryczne i przemysłowe, które ze względu na ich jakość mogłyby szkodliwie oddziaływać na urządzenia kanalizacyjne miejskie, powinny być odpowiednio nieszkodliwione przed wypuszczeniem ich do kanału ulicznego, stosownie do właściwości ścieków, przyczem główna linia odpływowa z nieruchomości powinna być zaopatrzona przed wlotem do kanału miejskiego w zasuwę, pozwalającą w razie potrzeby wyłączyć całkowicie dopływ ścieków fabrycznych do kanału.

(2) O sposobie nieszkodliwienia ścieków fabrycznych oraz przydatności przeznaczonych do tego celu urządzeń decyduje w każdym poszczególnym wypadku Zarząd Miejski.

#### Materiał przewodów.

##### § 83.

(1) Na przewody spustowe i odpływowe, z wyjątkiem przypadków wyszczególnionych w ustępie 2-gim niniejszego paragrafu, powinny być używane rury żeliwne z uszczelnieniem na sznur i ołów.

(2) Rury odpływowe, układane zewnątrz budynku w odległości co najmniej 2,0 m od ścian, mogą być kamionkowe, z połączeniem na sznur smołowany i kit asfaltowy.

(3) W przypadkach wyjątkowych zasługujących na uwzględnienie Zarząd Miejski może pozwolić na wykonanie przewodów odpływowych zewnątrz budynku z rur z innych materiałów.

(4) Przewody spustowe i wentylacyjne wewnątrz budynku, jak również ich rozgałęzienia i połączenia powinny być na całej swej długości żeliwne z uszczelnieniem na sznur i ołów.

(5) Połączenia odpływów do zlewów, umywalk lub pisuarów z przewodami spustowymi mogą być z rur ołowianych grubościennych lub stalowych ocynkowanych o średnicy odpowiadającej średnicy syfonów.

(6) Nasada rury wentylacyjnej powinna być wykonana z blachy cynkowej lub z innego odpowiedniego materiału.

#### Materiał syfonów.

##### § 84.

(1) Należy używać syfonów z następujących materiałów:

- a) przy średnicy 40 mm — ołowiane lub mosiężne niklowane w jednej sztuce,
- b) " " 50 mm — ołowiane lub żeliwne w jednej sztuce,
- c) " " 100 mm — dla pojedynczych klozetów — żeliwne, o ile nie stanowią całości z miską klozetową i nie są wyrobione z tegoż co miska materiału,
- d) " " 100 mm — przy grupowych, ustępach, łuszczownikach, rurach deszczowych — żeliwne,

e) " " 100 mm — od wpustów podwórzowych i więcej — żeliwne lub kamionkowe, zależnie od tego, z jakiego materiału zostanie wykonany przewód odpływowy od wpustu.

(2) Grubość ścianek syfonów nie powinna być mniejsza od grubości ścianek rur odpowiedniej średnicy i materiału.

(3) Syfony żeliwne, wymienione wyżej pod literami b) i c), powinny być wewnątrz starannie emaliowane.

(4) Przy połączeniu syfonów z rurami spustowymi dozwolone są połączenia kielichowe lub kołnierzowe, z wyjątkiem syfonów ołowianych, przy których połączenie powinno być wykonane jako kołnierzowe albo zapomocą mosiężnych łączników.

#### Materiał wpustów podwórzowych i podłogowych.

##### § 85.

(1) Wpusty podwórzowe mogą być kamionkowe, betonowe lub żeliwne.

(2) Wpusty podłogowe i suterrenowe powinny być żeliwne.

(3) Wszelkie kraty, pokrywy, płyty, wpuszczane w powierzchnię podwórza lub podłogi, powinny być żeliwne.

#### Materiał zmywaków.

##### § 86.

(1) Zmywaki powinny być kamionkowe, fajansowe, betonowe lub metalowe nierdzewiejące.

(2) Zlewy kuchenne, umywalki, wanny powinny być z kamienia, betonu, fajansu, kamionki, porcelany, nierdzewiejącego metalu lub żeliwa, przyczem w tym ostatnim wypadku powinny być przynajmniej od wewnątrz starannie emaliowane.

#### Materiał misek klozetowych.

##### § 87.

(1) Miski klozetowe i pisuarowe powinny być z fajansu, porcelany lub kamionki starannie na jasno polewane.

(2) W ustępach ogólnych mogą być stosowane miski klozetowe żeliwne wewnątrz emaliowane.

(3) Koryta ustępowe powinny być kamionkowe lub z innego odpowiedniego materiału.

#### Materiał studzienek.

##### § 88.

Studzienki powinny być wykonane z najlepszej prasowanej cegły na zaprawie cementowej, z betonu lub żelazo-betonu.

#### Materiał przewodów deszczowych spustowych.

##### § 89.

(1) Deszczowe rury spustowe od miejsca połączenia ich z kanałem odpływowym do wysokości 2 m nad poziomem terenu powinny być żeliwne. Powyżej mogą być wykonane z blachy cynkowej, żelaznej ocynkowanej lub miedzianej.

(2) W przypadku ustawienia rur deszczowych wewnątrz budynku muszą być one na całej swej długości żeliwne z uszczelnieniem na sznur i ołów.

#### Rury i kształtki kamionkowe.

##### § 90.

(1) Rury i kształtki kamionkowe powinny być starannie wyrobione z najlepszego materiału dobrego wypalonego, obustronnie polewanego, bez pęknięć, skaz, pęcherzy, kamieni i t. p.

(2) Rury i kształtki powinny być typu kielichowego, o prawidłowym przekroju kołowym.

(3) Głębokość kielichów powinna być nie mniejsza niż 60 mm; kielichy powinny być formowane jednocześnie z formowaniem rur lub kształtek.

(4) Wewnętrzna powierzchnia kielichów oraz zewnętrzna powierzchnia bosych końców rur i kształtek powinna posiadać odpowiednie rowki pierścieniowe na długości co najmniej 50 mm.

(5) Długość rur prostych nie powinna przekraczać 1 m, długość kształtek — 0,6 m.

(6) Grubość ścianek rur kamionkowych powinna co najmniej wynosić:

|               |        |   |       |
|---------------|--------|---|-------|
| przy średnicy | 100 mm | — | 15 mm |
| "             | 150 mm | — | 17 mm |
| "             | 200 mm | — | 19 mm |
| "             | 250 mm | — | 22 mm |
| "             | 300 mm | — | 25 mm |

(7) Postanowienia niniejszego paragrafu obowiązują do czasu ustalenia odpowiednich norm przez Polski Komitet Normalizacyjny.

#### Rury i kształtki żeliwne.

##### § 91.

(1) Rury i kształtki żeliwne do robót kanalizacyjnych powinny być kielichowe o prawidłowym przekroju kołowym, gładkie.

(2) Złom żeliwny winien być szary, drobnoziarnisty, zwiezły, bez pęcherzy i porowatości (P. N.).

##### B. 950.

(3) Rury powinny być pokryte obustronnie lakiem asfaltowym w stanie gorącym.

(4) Najmniejsza grubość ścianek rur żeliwnych powinna wynosić:

|               |        |   |      |
|---------------|--------|---|------|
| przy średnicy | 50 mm  | — | 5 mm |
| "             | 70 mm  | — | 5 mm |
| "             | 100 mm | — | 6 mm |
| "             | 125 mm | — | 6 mm |
| "             | 150 mm | — | 6 mm |
| "             | 200 mm | — | 6 mm |

(5) W przypadkach, w których warunki techniczne pozwalają na stosowanie leższego typu rur kanalizacyjnych, mogą być używane na przewody pionowe rury o następujących grubościach ścianek:

|               |        |   |        |
|---------------|--------|---|--------|
| przy średnicy | 50 mm  | — | 3,5 mm |
| "             | 70 mm  | — | 3,5 mm |
| "             | 100 mm | — | 4,5 mm |
| "             | 150 mm | — | 4,5 mm |
| "             | 200 mm | — | 4,5 mm |

(6) Postanowienia niniejszego paragrafu (ust. 5) obowiązują do czasu ustalenia odpowiednich norm przez Polski Komitet Normalizacyjny.

#### Rury ołowiane.

##### § 92.

(1) Rury ołowiane stosuje się następujących wymiarów:

|                     |       |               |        |
|---------------------|-------|---------------|--------|
| wewnętrzna średnica | 25 mm | grub. ścianek | 3 mm   |
| "                   | 30 mm | "             | 3,5 mm |
| "                   | 40 mm | "             | 4 mm   |
| "                   | 50 mm | "             | 4 mm   |

(2) Postanowienia niniejszego paragrafu obowiązują do czasu ustalenia odpowiednich norm przez Polski Komitet Normalizacyjny.

#### Jakość materiału.

##### § 93.

(1) Wszelkie materiały i urządzenia, używane do robót kanalizacyjnych, powinny być w najlepszych gatunkach i odpowiadać typom i wzorom ustalonym przez Polski Komitet Normalizacyjny.

(2) O zdolności materiałów i urządzeń jeszcze nieznormalizowanych orzeka Zarząd Miejski.

#### Wykonanie robót kanalizacyjnych.

##### § 94.

(1) Roboty kanalizacyjne należy wykonywać z największą starannością i dokładnością.

(2) Odchylenia w dokładności niwelacji ułożonych przewodów nie powinny przekraczać 10 mm przy uwzględnieniu właściwych spadków.

(3) Rury przy układaniu należy zwracać kielichami przeciw prądowi ścieków i unikać, w miarę możliwości, przecinania ich, stosując odpowiednie kształtki.

#### Urządzenia istniejące.

##### § 95.

(1) Przy przeróbkach urządzeń istniejących mogą pozostać:

a) istniejące rury spustowe, żeliwne i ołowiane, jeżeli znajdują się w dobrym stanie, nie przepuszczają wody i powietrza i posiadają wymiary, niewiele różniące się od wymiarów przepisowych; może to mieć miejsce nawet wtedy, gdy rury te nie odpowiadają niniejszym przepisom co do swej konstrukcji i średnicy i sposobu przeprowadzania, jako to umocowanie do ścian i t. p., jednakże pozostawione piony spustowe powinny być wyproszowane ponad dach;

b) istniejące przewody podziemne odpływowe żeliwne lub kamionkowe i betonowe, o ile znajdują się w dobrym stanie, nie przepuszczają wody i posiadają odpowiednie średnice, spadki i głębokości założenia pod powierzchnią ziemi;

c) istniejące klozety wszelkiej konstrukcji, o ile znajdują się w dobrym stanie, są zaopatrzone w prawidłowo działające syfony i są należycie splókiwane wodą;

d) zdolne do użytku zlewy kuchenne, umywalki i wanny, zaopatrzone w zamknięcie wodne, o ile znajdują się w dobrym stanie i są zabezpieczone od zamarzania;

e) znajdujące się w stanie zdolnym do użytku wpusty, jeżeli są zaopatrzone w odpowiednie kratki, skrzynki do zatrzymywania osadów i syfony, i jeżeli poziom wody w nich odpowiada warunkom zabezpieczenia od zamarzania.

(2) W każdym jednak razie wszystkie części starej kanalizacji powinny być zastąpione przez nowe przybory przy pierwszej gruntownej zmianie instalacji, skoro tylko okaże się, iż domowe urządzenia kanalizacyjne skutkiem starych przyborów funkcjonują w sposób wadliwy.

### III. TARYFA OPŁAT.

#### § 96.

Za czynności, związane z udzieleniem pozwolenia na budowę urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych i na ich użytkowanie, będzie pobierane:

- 1) za wydanie danych sytuacyjnych wysokościowych i innych do projektu domowego urządzenia wodociągowego lub kanalizacyjnego . . . . . zł. 5,00
- 2) za rozpatrzenie i zatwierdzenie projektu:
  - a) domowego urządzenia wodociągowego od formatu . . . . . " 2,00
  - b) domowego urządzenia wodociągowego i kanalizacyjnego od formatu . . . . . " 10,00
- 3) za dokonanie rewizji i ewent. próbę na ciśnienie domowego urządzenia wodociągowego, przeprowadzone w trybie niniejszych przepisów lub na żądanie zainteresowanego
  - a) w domu typu jednorodzinnego przy zabudowie luźnej . . . . . " 10,00
  - b) w innych przypadkach . . . . . " 20,00
- 4) za dokonanie rewizji i sprawdzenie szczelności domowego urządzenia kanalizacyjnego, przeprowadzone w trybie niniejszych przepisów lub na żądanie zainteresowanego:
  - a) w domu typu jednorodzinnego przy zabudowie luźnej . . . . . " 15,00
  - b) w innych przypadkach . . . . . " 25,00

#### § 97.

(1) Za wodę czerpaną z wodociągu miejskiego oraz za korzystanie z kanału miejskiego, względnie za wodę i za prawo korzystania z kanału — Zarząd Miejski pobiera łączną opłatę od 1 m<sup>3</sup> czerpanej z wodociągu miejskiego wody w wysokości zł. 0,67.

(2) W przypadku, gdy nieruchomość nie podlega opłacie za korzystanie z kanału miejskiego, względnie za prawo korzystania z kanału miejskiego, Zarząd Miejski pobiera za wodę, czerpaną z wodociągu miejskiego, opłatę od 1 m<sup>3</sup> w wysokości zł. 0,44

(3) Zarząd Miejski ma prawo ustalić niższe od wynikających z postanowień niniejszego paragrafu opłaty dla nieruchomości, pobierających wodę z wodociągu miejskiego dla celów gospodarczych, technicznych i przemysłowych, w ilościach ponad 2.000 m<sup>3</sup> miesięcznie.

#### § 98.

Za wodę ze źródeł ulicznych Zarząd Miejski pobiera od naczynia ok. 10-litrowego zł. 0,01

#### § 99.

Za prawo korzystania z wodociągu miejskiego Zarząd Miejski pobiera miesięcznie od 1 m<sup>2</sup> powierzchni zabudowanej w każdej kondygnacji . . . . . zł. 0,02

#### § 100.

Za wodę do przemywania zbiorników dla urządzeń przeciwpożarowych wewnętrznych (tryskaczy) oraz za sprawdzanie aparatu alarmującego i okresową kontrolę instalacji Zarząd Miejski pobiera opłatę w wysokości od każdego sitka rocznie . . . . . zł. 0,25

#### § 101.

Za wodę użytą z kranów ulicznych do gaszenia pożaru opłaty nie pobiera się.

#### § 102.

(1) Za sprawdzenie wodomierza na żądanie zainteresowanych Zarząd Miejski pobiera:

- a) przy średnicy 10, 15, 20 i 25 mm . . . . . zł. 20,00
- b) " " 30 i 40 mm . . . . . " 30,00
- c) " " 50 i 80 mm . . . . . " 50,00

(2) Za naprawę uszkodzeń wodomierza, powstałych z winy odbiorcy wody lub braku dozoru, Zarząd Miejski pobiera rzeczywiste koszty naprawy z dodatkiem 20% na pokrycie kosztów dozoru i administracji.

(3) Za zgłoszenie się upoważnionego pracownika Zarządu Miejskiego, celem odczytania wodomierza w przypadkach przewidzianych w § 21 ust. 3 Zarząd Miejski pobiera . . . . . zł. 3,00

#### § 103.

(1) W przypadku, gdy nieruchomość czerpie wodę z innych źródeł, niż wodociąg miejski, za korzystanie, względnie za prawo korzystania z kanału miejskiego, Zarząd Miejski pobiera opłatę od 1 m<sup>3</sup> wody, czerpanej z tych źródeł, w wysokości zł. 0,26.

(2) Ilość czerpanej wody obliczona będzie p/g wskazań wodomierza ustawionego przez Zarząd Miejski na koszt właściciela nieruchomości, względnie w razie niemożności zainstalowania wodomierza — w inny ustalony przez Zarząd Miejski sposób.

#### § 104.

W przypadkach, gdy nieruchomość nie jest zaopatrzona w wodę ani z wodociągu miejskiego, ani z innych źródeł, za prawo korzystania z kanalizacji miejskiej Zarząd Miejski pobiera opłatę od 1 m<sup>2</sup> powierzchni nieruchomości miesięcznie w wysokości zł. 0,01.

#### § 105.

Za roboty wykonane przez Zarząd Miejski na koszt właściciela nieruchomości pobiera się następujące opłaty:

- 1) Za połączenie nieruchomości z wodociągiem lub kanałem miejskim oraz za wykonanie domowych urządzeń wodociągowych lub kanalizacyjnych pobierana będzie opłata w/g kosztów wykonania z dodatkiem 13%;
- 2) za naprawę uszkodzonych urządzeń wodociągowych lub kanalizacyjnych pobierana będzie opłata w/g kosztów wykonania z dodatkiem 23%.

#### § 106.

Wszelkie należności, przypadające na mocy niniejszych przepisów na rzecz Zarządu Miejskiego, powinny być uregulowane przez właściciela nieruchomości, względnie budynku lub przez osobę, działającą w jego imieniu.

### IV. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE.

#### § 107.

Opłaty za prawo korzystania z kanalizacji pobierane będą od nieruchomości przylegających do kanałów, wybudowanych przed wejściem w życie niniejszych przepisów na zasadach dotychczasowych, do czasu upływu terminów przewidzianych w § 51 przepisów niniejszych.

#### § 108.

Z dniem wejścia w życie niniejszych przepisów tracą moc dotychczasowe przepisy wodociągowe i kanalizacyjne, obowiązujące w m. st. Warszawie na podstawie art. 420 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202).

#### § 109.

Przepisy niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1936 r.

Za Ministra:

(—) H. Kawecki,  
Podsekretarz Stanu.